

Praktiska lösningar

Under arbetets gång har vi drabbats av en pandemi, som gjort att de digitala mötena och lösningarna har ökat med stormsteg. Vår mötesvana vid digitala lösningar har utvecklats, men många behöver fortfarande praktiskt stöd. Både med tillämpning och även med tanke på att också digitaliseringen tar energi, och hur man gör den så hållbar som möjligt.

Guide och handledning

Guide och handledning för att arbeta med hållbar digitalisering behöver utarbetas.

Det finns ett stort behov av guider, handledning och check-listor för att stötta verksamheter i arbetet med att nå hållbar digitalisering.

Rekommendationer – nästa steg

Vad vill vi ha för resultat? Hur ska det användas? Vår definition av hållbar digitalisering öppnar upp för många ytterligare verktyg.

WHITE PAPER

En sammanfattning av utmaningar och möjligheter. Fungerar som ett underlag för debatt.

CHECKLISTA

Ett antal relevanta frågor som företag och organisationer kan ställa sig i arbete med digital omställning eller i digitala affärer.

SJÄLVSKATTNINGSVERKTYG

Företag och organisationer som arbetar med digitalisering kan ställa sig mot en skala som startar från norm (förväntat/ vanligt) i 3-5 handlingar med en tydlig beskrivning om vad som är ideal.

EN PUBLIK NORM

En certifiering eller offentlig "benchmark" som företag och organisationer kan referera till och som kan granskas av allmänhet eller revisor.

NÅGOT ANNAT ...

Exempelsamling? Goda exempelns makt eller möjlighet till lärande från misslyckanden.

Kontaktlista? Förenkla möjliga framtida samarbeten eller kontakter mellan de som just påbörjar en resa och de som kommit längre på något område.

Social Venture Network – Sweden

Social Venture Network, SVN, är ett internationellt nätverk som arbetar för långsiktig hållbarhet i affärer och verksamheter enligt Agenda 2030. Medlemmarna är företag och organisationer som arbetar lokalt i varje land med frågor om god etik, miljöhänsyn, socialt ansvar, hälsa och välbefinnande. Vi arbetar

i partnerskap, både för att säkra kvalitén i materialet och för att möjliggöra en god spridning av den slutgiltiga produkten.

Vill du vara med och bidra i vårt arbete för hållbar digitalisering? Kontakta oss: www.svnsweden.se/om-svn/kontakta-oss/

Referenser/Källhänvisningar:

- <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/digitaliseringsstrategin/>
- <http://rufs.se/publikationer/2018/rufs-2050> <https://www.detsnaturligasteget.se/>
- <https://www.digg.se/>
- <https://tccertified.se/nyheter/tco-certified-hjalper-din-organisation-bidra-till-fns-globala-hallbarhetsmal/>
- <https://www.wwf.se/ekonomi-och-finans/inom-planetens-granser/>
- <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

Social Venture Network

Förstudie – Hållbar digitalisering

Sammanfattning

Social Venture Network, SVN, har genomfört en förstudie i samverkan med olika intressenter och aktörer samt med SVN:s medlemmar om "Hållbar digitalisering". Syftet har varit att ta fram ett ramverk som kan kombinera begreppen "digitalisering" och "hållbarhet" samt att förtydliga innebörden av begreppet "Hållbar digitalisering". Projektet har diskuterats med ett 60-tal intressenter under seminarier på Almedalsveckan vid ett flertal tillfällen samt kontinuerligt med SVN:s medlemmar. Slut-satserna av projektet har dessutom presenterats under SVN:s Virtuella Almedalsvecka 2020 och fått ett gott mottagande. Under 2020 har även "best practice" presenterats för olika aktörer inom hållbarhet.

Hållbar digitalisering används idag ofta för att beskriva en positiv utveckling. Det är på väg att bli ett trendigt begrepp som betyder "något bra och datorer". Det finns en överhängande risk att begreppet blir innehållslöst och slitet. Digitalisering behöver

inte vara synonymt med hållbarhet. Risken finns att beslut som fattas kring digitalisering kommer att hindra hållbar utveckling istället för att påskynda den.

Förstudien består av flera delmål som t ex att definiera begreppet "Hållbar digitalisering" och dess underrubriker, att etablera ett brett partnerskap kring höjd kunskap och metodutveckling samt att skapa en samsyn kring resultatet och dess spridning.

Delmål:

- 1 Definiera begreppet Hållbar digitalisering.
- 2 Skapa en bred samsyn kring format för resultat och dess spridning.
- 3 Etablera partnerskap för varje arbetsström.
- 4 Identifiera ämnen och arbetsströmmar inom ramen för det vida ämnet "Hållbar digitalisering".
- 5 Problematisera runt hela värdekedjan.

Hållbar digitalisering – definition

Efter en genomlysning av både vetenskaplig litteratur och andra källor i medlemsföretagen och på nätet kan vi konstatera att vi inte funnit någon gemensam definition av vad Hållbar digitalisering är på en samhällsnivå. Definitionen beror på i vilken kontext man befinner sig och vilka glasögon man bär. Projektet har utifrån detta formulerat en första definition av "Hållbar digitalisering".

"Alla anpassningar som ett samhälle gör för att skapa samhällsnytta och värde för alla individer i hela kedjan i en digitaliserad värld som håller sig inom de planetära gränserna med målbilden att uppnå Agenda 2030".

Genomförande

BAKGRUND

SVN har sökt och fått medel från Region Stockholm för att genomföra en förstudie avseende Hållbar digitalisering. Att Stockholm är ett område där flest företag i landet etableras gjorde regionen speciellt intressant till att ta idéledarskap i frågan om Hållbar digitalisering.

Syftet har varit att säkra en hållbar utveckling samt målet att ge ett tydligt riktmarke kring vad Hållbar digitalisering är. Det tänkta resultatet av hela projektet är att vara kunskapshöjande och metodutvecklande i samarbete mellan flera olika aktörer utifrån den omfattande omställning och de tekniska möjligheter som digitaliseringen innebär.

METOD

SVN har utvärderat hållbar digitalisering i en fiktiv leverantörskedja från jord till laptop, tjänst och avfall med ett cirkulärt perspektiv baserat på Agenda 2030¹ och de begränsningar som Det Naturliga Stegets systemvillkor medför.

Hållbar kommer miljömässigt att översättas i de planetära gränsvärdena² och det naturliga stegets systemvillkor³. Social hållbarhet kommer bli att beskrivas som Mänskliga rättigheter och demokrati. Ekonomisk hållbarhet kommer att vara avgörande för förväntad omställningstakt och kortsiktiga ambitioner. Innehållet i hållbarhet är väl etablerade och omnämns bland i Region Stockholms hållbarhetsarbete. Planen uttrycker Stockholmsregionens samlade vilja och ligger till grund för

bland annat kommunernas och landstingets långsiktiga planering, och är en utgångspunkt för det regionala tillväxtarbetet.

INTRESSETER

Följande företag och organisationer har varit delaktiga, eller bidragit med sin kompetens, i arbetet:

Magdalena Aspengren – Telenor, Eva Stattin – IVL, DigJourney, DigiPlex, Statens Medieråd, Louise König – hållbarhetsexpert på Digitaliseringsmyndigheten, Helhetskommunikation, INREGO, Järlstugan AB och de 60-talet medverkande företag och individer som har varit med på våra workshops i fysiska och digitala Almedalen under 2018-2020.

¹ Globala målen antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en social, ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder.

² De planetära gränsvärdena är miljöprocesser som skapar stabilitet för livet på jorden. Alla dessa processer påverkas av människans aktiviteter. Går vi utanför dessa gränsvärden genom t ex högre energiförbrukning, ökad konsumtion etc så överskrider de planetära gränserna vilket på sikt hotar vår överlevnad.

³ Det naturliga steget är en ideell förening, som är inriktad på att ge rådgivning inom miljöfrågor och ett hållbart samhälle. De systemvillkor de tagit fram är att:
– Förhindra koncentrationsökning av ämnen från berggrunden i naturen.
– Förhindra koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion i naturen.
– Inte utsätta naturen för undanträngning med fysiska metoder.
– Inte skapa något som systematiskt förhindrar människor att tillgodose sina behov.

Leverantörskedjan för hållbar digitalisering från jord till laptop, tjänst och avfall

Ämnena inom Hållbar digitalisering kan sorteras i fyra nivåer där de positiva och negativa effekterna ska vägas mot varandra. T ex "Big data" kan användas för att smittspåra människors rörelse under en pågående pandemi men likaså användas för att spåra människors rörelsemönster för att motverka demokra-

tiska rörelser eller för att identifiera och begränsa minoriteters olika aktiviteter.

De fyra nivåerna är **produktion och teknik**, **drift och datalagring**, **tillämpningseffekter** och **samhällseffekter**.

NIVÅ 1

Produktion och teknik

Effekten ur ett livscykelerspektiv av produktion, inköp och återvinning av digitaliseringsutrustning

Om direkta effekter i ett livscykelerspektiv via inköp av råmaterial och produktion av utrustning för digitalisering. Det behövs ytterligare och mer holistiska omfattande projekt kring ramverk att kombinera begreppen digitalisering och hållbarhet. Syftet är att organisationer skall få riktlinjer för vad som krävs för att använda begreppet Hållbar digitalisering inom IT och teknikproduktion.

Exempel på utmaningar inom produktion av hårdvara/IT-teknik:

- Råvaruutvinning (konfliktmineraler, olja för plastdetaljer)
- Vattenåtgång för att bygga hårdvara.
- Energiförbrukning vid produktion.
- Kemikalier.
- Påverkan på vilda djur i samband med utvinning och bortforslande av avfall.
- Hårdvara som en cirkulär resurs.
- Arbetsmiljö och mänskliga rättigheter vid produktion. SVN har identifierat och utvärderat TCO Certified globala standard⁴ som adresserar dessa frågor inom ledet tillverkningsindustri för IT och rekommenderar att den nya standarden (version 8) appliceras i nivå 1. Detta bör kompletteras med en djupare analys av gruvdrift på konfliktmineraler och komponenttillverkning⁵.

Källa för mer info: tcocertified.se

NIVÅ 2

Drift och datalagring

Effekten ur ett livscykelerspektiv av drift och det ständigt ökande behovet av dataöverföring och lagring

Digitala anspråket på energi under driften, dvs utnyttjandet av total energi och speciellt fossil energi som ger ett stort bidrag till växthuseffekten. Det ökande upplevda behovet av datalagring och marknadskrafter som uppmanar till ökad datalagring skapar exponentiell tillväxt av energibehov för IT Drift. Optimal placering av datahallar och servrar samt effektivisering av dess drift och energibehov är centrala frågeställningar. Konsumentbeteendet att streama film och musik är en annan växande utmaning. Företaget DigiPlex har identifierat och skapat checklistor för organisationer som behöver se över sin datahantering. En annan utmaning är integritetsfrågan för datalagring då många statliga myndigheter och företag inte har kännedom om var och hur deras data lagras, hanteras och skyddas mot intrång.

Källa för mer info: www.digiplex.com

NIVÅ 3

Tillämpningseffekter

Möjligheter och utmaningar som en eller ett antal applikationer ger

Snabba möjligheter och utmaningar som en eller ett flertal digitala applikationer ger i samhället.

Som exempel kan nämnas:

- Möjligheter, utmaningar och etiska problem med "big data" som stöd till konsumenten.
- Digitalisering som stöd till det cirkulära samhället.
- Effekter på en digital generation.
- Nya aktörer, nya ansvar.
- Affärsmodeller inom ramen för det hållbara digitala samhället.
- Säkerhet/resistens i det digitala systemet.

Samarbetspartners: Digitaliseringsmyndigheten, Kommunala och centrala myndigheter. Entreprenörer inom delningsökonomi.

NIVÅ 4

Samhällseffekter

Långsiktiga och kortsiktiga förändringar i beteenden, kultur och samhällsstruktur

Ämnen som projektet tittat på är

- Individens rätt till integritet.
- Digital tillgänglighet för alla.
- Effekter på en digital generation.
- Nya aktörer, nya ansvar.
- Pågående dialog om affärsmodeller inom ramen för det hållbara, digitala samhället.
- Säkerhet/resistens i det digitala systemet.
- Föråldrade system ett hinder för hållbar digitalisering (Källa. Riksrevisionen RiR 2019:28).
- Jämställd digitalisering (idag manlig dominans).

Samarbetspartners: www.iris.se

⁴ TCO Certified eller TCO-märkning är en internationell hållbarhetscertifiering som främjar mer hållbara IT-produkter. Fokus för certifieringen är att IT-produkter och deras produktion ska möta kraven på social och miljömässig hållbarhet. Ursprunget är det svenska fackförbundet TCO:s märkning av bildskärmar.

⁵ Se vidare www.digiplex.com